

Saksdokumenter:

Kirkeordning - fremdriftsplan - orientering fra arbeidsgruppen

Sammendrag

Kirken er i en brytningstid. Nye grunnlovsbestemmelser medfører et nytt grunnlag for videre selvstendigjøring av Den norske kirke. I perioden 2010-2012 har Kirkerådets sekretariat sitt hovedfokus på å oppfylle forutsetningene i Stortingsforliket april 2008. Først og fremst er fokus rettet mot iverksetting av demokratireformen og gjennomføring av en ny valgordning for bispedømmerråd og Kirkemøte. Ved siden av dette legges det til rette for en mer langsiktig utvikling av kirkens organisering – kirkeordningen. Det er utarbeidet en framdriftsplan som viser hvilket spor Kirkerådet arbeider etter.

Kirkerådet benytter våren 2011 til å komme ut med informasjon om prosess og viktige problemstillinger som en inviterer til å finne løsninger på. Det gjennomføres seminarer i alle bispedømmer hvor en søker å etablere en dialog med alle kirkelige rådsorganer og stimulere til en kvalifisert og åpen debatt.

Kirkerådets direktør har nedsatt en arbeidsgruppe som våren 2011 vil presentere et forslag til kirkeordning basert på tidligere KM-vedtak og utredninger. Dette vil danne utgangspunkt for videre prosesser og demokratisk behandling i kirkelige organer.

Arbeidet med kirkeordning bygger på:

- Kirkeforståelsen i uttalelsen *Den norske kirkes identitet og oppdrag* (sak KM 11/04)
- Hovedprinsipper og føringer for utarbeidelse av kirkeordning for Den norske kirke (pkt. 1.2.2), overordnede føringer og prioriteringer for videre utredning og saksbehandling (pkt. 1.3), og skissen til mulig oppbygning av framtidig kirkeordningsverk i Den norske kirke i dokumentet *Grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning for Den norske kirke* (sak KM 8/07 med vedlegg).
- Den politiske avtalen om stat og kirke av 10. april 2008, og St. meld. nr. 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke*.
- Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/08 *Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) Staten og Den norske kirke*.

Ut fra de forhold og rammefaktorer som er kjent, er det utarbeidet en framdriftsplan for arbeidet til sommeren 2013. Kirkerådet vil etter denne planen utarbeide forslag til overordnede føringer for ny kirkeordning; rammer og hovedinnhold for en framtidig kirkeordning som kan være gjenstand for en bred kirkelig høring i løpet av 2012.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar saken til orientering.
2. Kirkerådet vil bli holdt løpende orientert om videre framdrift i arbeidet.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet behandlet i mai 2009 en plan for arbeidet med kirkeordning, KR-sak 30/09. Denne planen har ligget til grunn for kirkerådets arbeid og den identifiserer og gir oversikt over alle kjente delområder på kirkeordningsfeltet.

KR-sak 30/09 uttrykte et behov for videre utredninger innen flere delområder:

1. Valgordninger og demokrati
2. Ordning for tilsetting/valg av biskop og tilsetting av prost. Styrking av presesfunksjonen. Tilsyn.
3. Struktur og ansvarsforhold i kirkelig planverk – organisatoriske konsekvenser.
4. Konsekvenser av grunnlovsendringer 2012. Plassering av overført myndighet.
5. Teologiske aspekter ved kirkeordningen: Kirkens oppgave, Embete og råd – forholdet mellom det synodale og det episkopale m.v.
6. Organisering av arbeidsgiveransvaret i Den norske kirke. Virksomhetsoverdragelse av arbeidsgiveransvar for prest, prost og biskop til kirkelige organer
7. Endringer i finansieringsordning for Den norske kirke
8. Organisering av Den norske kirke: nivåer, organer, myndighets- og funksjonsfordeling
9. Den norske kirke som selvstendig rettssubjekt
10. Kirkeordning for Den norske kirke

Den politiske avtalen, Kirkeforliket april 2008, har medført en særlig oppmerksomhet rundt delområdet valgordninger og demokrati. Dette området er gitt høy prioritet i 2010-2011 og legger beslag på mye av sekretariatets bemanning og ressurser innen kirkeordning ut 2011.

Forhold mellom deler og helhet

For å komme videre med de ulike delområdene ser sekretariatet det tjenlig og nødvendig å utarbeide en helhetlig oversikt som et utgangspunkt for videre prosesser. Delområdenes innbyrdes avhengighet tilsier at et arbeid med kirkeordning framover må foregå ut fra en helhetlig tilnærming hvor oversikten og en konkret regelutforming kan bidra til å kaste nytt lys over det enkelte delområde samt gjennom dette eventuelt avdekke ytterligere utredningsbehov.

Videre har en sett det nødvendig å gå nærmere inn på hva Den norske kirkes nye relasjoner til staten kan være, hvilke oppgaver de ulike kirkelige organene kan ha, og hva som etter kirkens mening bør være nytt hjemmels-/rettsgrunnlag på områder som kirkeforliket medfører endringer på.

Oppnevning av arbeidsgruppe Kirkeordning

Kirkerådets direktør har nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til kirkeordning på bakgrunn av tidligere utredninger og kirkemøtevedtak. Det foreligger flere utredninger og kirkemøtevedtak og man har sett et behov for å forsøke å se tidligere arbeider og vedtak i lys av hverandre for å identifisere hvilke saksområder som trenger videre utredning.

Gruppen skal fungere som en rådgivende, faglig gruppe og skal levere et forslag til konkret og helhetlig kirkeordning i løpet av våren 2011.

Etter fremlegg fra direktøren, vil det valgte Kirkerådet behandle sakene etter normal, demokratisk prosedyre. Senere prosesser vil også sikre at alle interesserte og aktuelle grupper i kirken skal bli hørt og kan delta i prosessen før saker innen fremtidig kirkeordning legges fram for Kirkemøtet.

Følgende personer deltar i arbeidsgruppen:

Elise Sandnes
Hans-Petter Jahre
Jorund Andersen
Frank Grimstad
Turid Skorpe Lannem
Knut Andresen
Trond Bakkevig
Per Oskar Kjølaas fra bispemøtet

Arbeidsgruppen har fått følgende mandat

1. På bakgrunn av tidligere utredninger og Kirkemøtevedtak (særlig KM 8/07), utarbeide forslag til kirkeordning (konkret regeltekst) som kan bli gjeldende når endringene av forholdet mellom kirke og stat inntreffer. Denne skal
 - reflektere en helhetlig forståelse av forholdet mellom Kirkemøtets og Stortingets myndighet
 - forankre oppgaver som overføres fra statlige myndigheter til kirken
 - avklare kirkelige organers rettslige status, mandat og myndighet
 - koordineres med forslaget til ny kirkelov
2. Gi en foreløpig beskrivelse av hva som kan være statens og kommunenes økonomiske forpliktelser og hjemler for disse.
3. Levere forslag til kirkerådets sekretariat i løpet av våren 2011

Kirkeordningsseminarer i bispedømmene

Kirkerådets sekretariat gjennomfører denne våren en seminarturné om kirkeordningsarbeidet, i samarbeid med bispedømmekontorene. Seminarene har som mål

å komme ut med informasjon om pågående arbeid innen kirkeordning samt å lytte til innspill og signaler. Samlingen vil være en del av Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtevedtak KM 8/07 samt Stortingsforliket av 10. april 2008. Videre er det viktig for Kirkerådet å få innspill både fra ansatte og frivillige om hvilke tanker en har til framtidens kirkeordning. Målgruppen er proster, kirkeverger, medlemmer av kirkens rådsorganer, andre ansatte og tillitsvalgte. Ønsket er å stimulere til en åpen debatt, med et bredt og godt engasjement fra kirkens ansatte og tillitsvalgte om hvilke endringer vår kirke ønsker når det gjelder lov- og regelverk. Arbeid med kirkeordning er omfattende og komplisert og en har sett behov for gjennom informasjon og opplysning å bidra til å kvalifisere den kirkelige debatten.

Pr 25. februar 2011 har det blitt holdt seminar i Oslo, Stavanger og Møre bispedømmer, og innen utgangen av mai vil alle bispedømmer være besøkt. Dessuten er det avholdt et særskilt seminar for de ulike arbeidstakerorganisasjonene samlet. På seminarene er det en hovedinnleder fra Kirkerådets sekretariat, og en hovedinnleder fra direktørens arbeidsgruppe for kirkeordning. Sekretariatets hovedinnledere er enten avdelingsdirektør Ole Inge Bekkelund eller seniorrådgiver Per Kristian Aschim. Arbeidsgruppas hovedinnledere er enten leder Trond Bakkevig eller sekretær Knut Andresen. Sekretariatets innledning har tema: Formål med kirkeordning, hvordan skal Den norske kirke best mulig kunne ivareta sitt oppdrag? Litt om bakgrunnen for arbeid med kirkeordning og hvor kirken står i dag. Arbeidsgruppas innledning er en presentasjon av forslag, modeller og sammenhenger i arbeid med ny kirkeordning. Det er satt av god tid til samtale og innspill fra forsamlingen.

Tidsplan for kirkeordningsarbeidet så langt denne er mulig å forutse pr. dags dato presenteres også på seminarene (se nedenfor). Tilbakemeldingene fra seminarene har så langt vært overveiende positive. Det er tydelig at kvalifisert informasjon verdsettes, samtidig som man får muligheten til å komme med innspill og legge grunnlag for en åpen og god debatt på et tidlig tidspunkt i prosessen.

Videre framdrift

På bakgrunn av arbeidsgruppas utkast, vil sekretariatet i løpet av høsten 2011, ta sikte på å legge frem for Kirkerådet en sak om framtidig kirkeordning, som kan danne grunnlag for en bred og grundig høringsrunde i 2012. Tidspunktet for denne høringen må hensynta at det er kirkevalg høsten 2011, og at nyvalgte råd tiltrer omkring årsskiftet 2011-2012. Gudstjenestereformen skal også implementeres i menighetene i løpet av 2012, noe som må taes hensyn til i dette tidsløpet.

Flere faktorer vil påvirke arbeidet med kirkeordning framover. Kirkeforliket setter rammer for avtaleperioden fram til utgangen av stortingsperioden 2009-2013. Målet for forliket er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd. En vellykket demokratireform er en forutsetning for en slik overføring. Men flere sentrale elementer i statskirkeordningen videreføres innenfor forliksrammene:

- Den norske kirke skal ikke defineres som eget rettssubjekt
- biskop, prost, prest, sentrale og regionale tilsatte fortsatt statstjenestemenn

- bispedømmeråd og sentralkirkelige råd fortsatt del av statsforvaltningen
- dagens finansieringsordning videreføres

Departementet har utarbeidet høringsnotat om konsekvensene av kirkeforliket for stortingsperioden 2009-2013 (se egen sak). Grunnlovsendringene som ventes vedtatt i 2012 vil gi nytt grunnlag for videre utvikling av Den norske kirkes ordning både før og ikke minst etter 2013 når den politiske avtaleperioden er utløpt.

Etter utløpet av avtaleperioden er rommet for videre utvikling av kirkeordningen mer åpent, men vil være avhengig av hvilke rettslige rammer Den norske kirke får å forholde seg til.

Samtidig har Kulturdepartementet nedsatt et Tros- og livssynspolitisk utvalg. Sturla Stålsett er leder av utvalget, og de har fått i oppdrag å fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk i Norge. Utvalget skal gi sin innstilling innen utgangen av 2012. Her kan det legges sentrale føringer som også kan få betydning for Den norske kirkes forhold til staten i fremtiden.

Framdriftsplan – arbeid med kirkeordning:

Vår 2011 – Informasjonsarbeid

- Januar-mai:
 - Seminarer om kirkeordning i bispedømmene
 - Kirkeordningsseminar med arbeidstakerorganisasjonene
- Februar:
 - KR-møte; høringsdokument om konsekvenser av grunnlovsendringer
- Mars:
 - KR-møte; framdriftsplan og orientering
- April:
 - Kirkemøte 5.-10. april:
 - Konsekvenser av grunnlovsendringer 2012. Overføring av myndighet til å tilsette biskoper og proster.
 - Orientering om arbeidet med framtidig kirkeordning
- Juni:
 - Direktørens arbeidsgruppe for kirkeordning leverer sitt forslag

Høst 2011 – Forberede bred høring

- September:

- Kirkevalg 11-12. september
- KR-møte:
 - Gjennomgå arbeidsgruppens rapport
- Oktober:
 - Ungdommens kirkemøte
 - Kontakt med bispemøtet
- Desember:
 - KR-møte:
 - Behandling av sak om fremtidig kirkeordning
 - Planlegging av høring

2012 – Bred høring

- I løpet av året:
Gjennomføre bred høring, vurdere høringsseminarer, bearbeiding av høring.
- April
Kirkemøtet:
 - Orientering om arbeidet med forslag til ny kirkeordning
 - Evaluering av demokratireformen
 - Nærmere bestemmelser for tilsetting av biskop
- Juni
- Stortinget behandler av endringer i Grunnloven
- Innen utgangen av året
- Offentliggjøring av NOU – Statlig religionspolitikk

Vår 2013 – Kirken vedtar overordnede føringer

- April
Kirkemøtet:
 - Vedtar overordnede føringer for ny kirkeordning; rammer og hovedinnhold for en framtidig kirkeordning.